

ΟΙ ΠΕΡΣΑΙ ΤΟΥ ΑΙΣΧΥΛΟΥ

Έδω και λίγα χρόνια διάφορες προσπάθειες γίνονται για την αναβίωση της αρχαίας Έλληνικής Τραγωδίας, και ειδικότερα μάλιστα για τὸ τρόπο πὸ ἀντιμετωπίζονται τὰ προβλήματα τῆς ἐκτελέσεως τῶν χορικῶν.

Στὶς Συρακοῦσες ὁ Ἐττόρε Ρομανιόλι, στοὺς Δελφούς τὸ ζεύγος Σικελιανού, καὶ στὴ Γερμανία ὁ Γουλιέλμος Λαϊχάουζεν μὲ τὸ περίφημο Sprech-Chor πὸ ἀποτελεῖται ἀπὸ φοιτητὲς καὶ φοιτήτριες τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Βερολίνου, προσπαθοῦν νὰ ἀποδόσουν τὸ ἀρχαῖο δράμα προσεγγίζοντας ὅσο τὸ δυνατόν περισσότερο πρὸς τὴ τελειότητα τῆς ἐρμηγείας, ἀφοῦ ἡ παράδοσι δὲν διέσωσε δυστυχῶς τὸν τρόπο τῆς τότε διδασκαλίας τοῦ ἀρχαίου δράματος.

Ὁ Γουλιέλμος Λαϊχάουζεν μὲ ὅλο τὸν ἐνθουσιασμό πὸ τὸν χαρακτηρίζει, κατέβηκε στὴν Ἑλλάδα γιὰ νὰ παίξει τοὺς Πέρσας, τὴ μίαν ἀπὸ τὶς δύο τραγωδίες πὸ ἐδίδαξε, κάτῃ ἀπὸ τὸν Ἀττικὸ οὐρανό καὶ μέσα στὴν ἱερὴ περιοχὴ τῆς Ἀκροπόλεως, γιὰ νὰ μεταδόσει καὶ σὲ μᾶς τὴ συγκίνησι πὸ ὁ ἴδιος ἐννοίωσε. Ἡ παράστασις τῶν «Περσῶν» στὸ ἀρχαῖο θέατρο τοῦ Ἡρώδου Ἀττικοῦ, μὲ σύμπραξι τοῦ Sprech-Chor καὶ μὲ καλλιτέχνες τοῦ γερμανικοῦ θεάτρου, στέκε, στὶς ἀνώτερες βαθμίδες τῶν παγκοσμίων σκηνοθετικῶν δημιουργιῶν, καὶ εἶναι ἀπὸ τὶς γενναιότερες προσπάθειες γιὰ τὴν ἀναβίωσι τῆς ἀρχαίας ἑλληνικῆς τραγωδίας. Οἱ Πέρσαι, τὸ ἀρχαιότατο ἀπ' τὰ περισσοθένητα ἑλληνικὰ δράματα, καὶ τὸ μόνο ἱστορικὸ πὸ

μᾶς ἀπόμεινε ἀπ' τὴν ἡρωϊκὴ ἐποχὴ τῶν Ἀθηνῶν, ἐκφράζει ὅλο τὸ μεγαλόπνοο ἠθικὸ σθένος τῶν Σαλαμενομάχων.

Ἡ Αἰσχυλικὴ αὐτὴ τραγωδία ἀπλὴ σὲ δοξάσι καὶ πλοκή, πλούσια δὲ σὲ πνευματικὸ καὶ δραματικὸ περιεχόμενο, ἐρμηγεύτηκε ἀπὸ τοὺς φοιτητὰς καὶ καλλιτέχνες Γερμανοὺς συγκλονιστικὰ καὶ αἰσθητικὰ.

Ἐκστατικοὶ μείναμε μπρὸς στὴ τεράστια ἐργασία τοῦ Sprech-Chor, 80 περίπου φοιτητὰ καὶ φοιτήτριες εἶχαν στὸ συντονισμό τῆς φωνῆς τοὺς πειθαρχία πὸ ἴσως μόνον ἡ Γερμανικὴ φυλὴ εἶναι δυνατόν νὰ ἐψώσει σὲ τέτοιο σημεῖο τελειότητος καὶ ἀρμονίας.

Ἀπὸ τὸ σιγανότερο τόνο τῆς ὁμαδικῆς ἀπαγγελίας τοὺς, ὡς τὸ ζωηρότερο ἀπέδωσαν μὲ τὴν ὑπερτέλεια ἀρθωσί τοὺς, ὅλες τὶς λεπτότατες ἀποχρώσεις τοῦ στίχου μουσικὰ, καὶ λειτουργικὰ.

Ἡ μουσικὴ, τόσο ὀργανικὰ δεμένη μὲ τὸ ἔργο, πὸ ἔγνε ἀπαραίτητο στοιχεῖο τοῦ, ἐγρῶφε ἀπὸ τὸ δόκτορα Λαϊχάουζεν, τὸν ἐμπνευσμένο σκηνοθέτη καὶ μεταφραστὴ τὸ θαυμαστὸ ἄνθρωπο μὲ τὴ βαθύτατη μόρφωσι καὶ τὴ πλατεῖα καλλιτεχνικὴ συνείδησι. Ὁ Γερμανὸς σκηνοθέτης ἐκαινοτόμησε, ἤρῃσε τὸ χορὸ τοῦ Αἰσχύλου, καὶ ἀντὶ χορὸ γερόντων παρουσίασε νέους καὶ γυναῖκόπαιδα. Οἱ ἐπικρίσεις πὸ προεκλήθησαν γιὰ τὸ νεανικὸ χορὸ, εἴτε γιὰ τὸν τρόπο τῆς ὑποδησέως τῶν, καὶ γιὰ διάφορες ἄλλες μικρολεπτομέρειες, ἦταν ἐντελῶς ἀτολμὲς μπροστὰ στὴ μνημειώδη πράγματι αὐτὴ παράστασι, γιὰ τὸ σύνολο καὶ τὸ πνεῦμα τοῦ ὅλου ἔργου δὲν ζημιώθηκε καθόλου ἀπ' αὐτὲς.

Τὸ δραματικὸ στοιχεῖο τῶν ἀρχαίων τραγωδιῶν πὸ δὲν συγκινεῖ τὸ σημερινὸν ἄνθρωπο σὲ συνειθισμένες ἀποδόσεις, στὴν ἀπόδοσι τῶν Περσῶν ἀπὸ τὸν Γουλιέλμο Λαϊχάουζεν ξαναβρῆκε πάλι τὴ πρωταρχικὴ ζωντάνια, τὴν ἀθάνατη οὐσία τοῦ, καὶ σκόρπισε βαθύτατη δραματικὴ συγκίνησι, γι' αὐτὸ μπορούμε νὰ θεωρήσωμε ἀπολύτως ἐπιτυχούσα τὴ προσπάθεια τοῦ σκηνοθέτου, ὅπως τὸ ρυθμικὸ μέλος καὶ ἡ ὀρχησι χρησιμεύουν ἀπλῶς καὶ μόνον ὡς μέσον νὰ ὑποβοηθεῖται ὁ λόγος.

Ἡ δημιουργία τῶν ἠθοποιῶν σύμφωνα μὲ τὴν ἱεροτελετουργικὴ ἀτμόσφαιρα πὸ διατηρήθηκε στὸ ἔργο.

Ὁ φόν Βιντεροστάιν ἰδεώδης κορυφαῖος Αἰσχυλικῆς τραγωδίας. Ὁ Ἄλμπερτ Σάιχαλς ὁ ἄγγελος τῆς συντριβείσης μεγάλης στρατιάς ζωντάνεψε παραστατικὰ τὸν Περσικὸ ὄλεθρο. Στὸν ἑλληνικὸ παιῦνα ἀφῆσε μὲν ὅλη τὴν οὐσιωδέστατη θέσι πὸ κατέχει στὸ ἔργο, τὸν ἐτόνισε ὁμως σὰν Πέρσης ἠττημένος μὲ βαθύτατη κατανόησι, καὶ μὲ λεπτότητα ἀποχρώσεως μοναδική. Ἡ Ἄννα—Μαρία Λόοζε μεγαλοπρεπῆς καὶ σεμνὴ ὡς Ἄποσσα ἀπέδωσε πνευματικὰ τὴ Περσίδα βασιλομήτορα. Ὁ Ζύσσεγγχουτ ὡς Δαρειὸς ἐδέσποσε, ὑποβλητικὸς εἰς ἐμφάνισι, καὶ ἀπόδοσι δημιουργικὴ. Ὑπέροχος ὁ Κλίνκεμπεργκ ὡς Ξέρξης. Τὸ παιξιμὸ του ζωντανὸ καὶ σύμφωνο μὲ τὸ πνεῦμα τοῦ δύσκολου ρόλου πὸ ἐνεσάρκωσε. Μᾶς χάρισε μὲ τὸ ὠραῖο tempore τῆς φωνῆς, μὲ τὶς μετριμένες κινήσεις του, ὅλο τὸ παραγμὸ καὶ τὸν πόνο τοῦ ἀφανισμένου πατριώτη καὶ βασιλέα Ἀσύγκριτη ἡ σκηνὴ μεταξὺ Λαοῦ καὶ Ξέρξη. Ὁ χορὸς ἤρημα καὶ κατασκευτικὰ ἀπεχώρησε. Δὲν ἀκούσθηκε οὔτε ἐνεὲς ψίθυρος στὸ ἀσφυστικὰ γεμάτο ἀρχαῖο θέατρο. Μία μυσταγωγία συνετέλεσθη πὸ μετέδωσε ῥίγη συγκινήσεως, καὶ πὸ θὰ μᾶς μείνῃ ἀλησιμόνητα συγκλονιστικὸ καὶ ὠραῖο.